НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА РЕСПУБЛИКИ ТЫВА ИМ. А.С.ПУШКИНА

ШЫН

№ 155 (17799)

2009 чылдың декабрь 29, вторник

Ниитилел-политиктиг солун • 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

Садар өртээ 4 рубль.

«ШИВИ АДААНДА БЕЛЕКЧИГЕШТЕР»

Соок-Ирей, Харжыгаш болгаш уруглар

Декабрь 23-те Кызыл хоорай чагыргазының Социал политика талазы-биле департаментизи (начальниги С.Н. Саая) Кызыл хоорайда «Чеди-Хаан» кафезинге социал камгалалы кошкак, хөй ажы-төлдүг, инвалид уругларлыг өг-бүлелерге уругларның Чаа чыл байырлалын эрттирген.

Бо чылын Чаа чылдың байырлалын «Шиви адаанда белекчигештер» деп акция-биле эрттирип, ооң ажылынга аңгы-аңгы албан черлерин, ажылчы коллективтерни болгаш хууда сайгарлыкчыларны хаара туткан. Кызыл хоорай чагыргазы биле социал политика департаментизиниң ачы-дуза дилээн кыйгырыынга 16 чер харыыны берип, уругларга Чаа чылдың байырлалын уткуурунуң баштайгы хүнүн сөңнээни оларга уттундурбас болууш-кун кылдыр артып каары чугаажок.

Чаа чылдың кол демдээ – чиңгир ногаан шивини өңгүр, чараш ойнаарактар-биле байырлал шинчи киир каастаан кафеге уруглар баш бурунгаар ада-иелери-биле чыглып келген. Уруглар тоол оранының маадырлары - Дилги, Бөрү, Койгунак, Даңгына..., а эң кол маадыр – Парлар кылдыр хуулуп алгаш, улуг, чараш өрээлде шиметтинген шивижигешти долгандыр ойнап турган.

Кызыл хоорайның культура департаментизиниң ажылдакчылары уруглар-биле Чаа чылдың кол ээлери - Соок-Ирей биле Харжыгашты уткуп алыры-биле тоолчургу аян-чорукче аъттанывпканнар. Орук ара кандыг шаптараазыннар турбаан дээр, ону ажып эртери-биле оюн-тоглаага, ыры-самга, сагынгыр-тывынгырынга мөөрейлер-ле хөй. Ынчалза-даа уруглар ону шуптузун ажып эрткеш, байырлалынче Соок-Ирей биле Харжыгашты кыйгырып тургаш, чалап алганнар.

Харлыг Доштуг океандан үнгеш, орук ара кел чорааш, хөртүкке дүшкеш саадаза-даа, уругларның эртенги шакта эртип турар хөй-ле байырлалдарынга четкенин, дыка хөй чараш чүүлдерни көргенин чугаалааш, бо хүнде, бо шакта чыглып келген уруглар кырган-ачаны чүнүң-биле өөртүрүн сонуургаан. Соок-Ирей биле Харжыгашка ыры, шүлүүн бараалгадыр дээн чаштар ону долганып кээп, белеткенип алган көргүзүглерин сонуургадып, шаңналынга чигирзиг, чаагай чүүлдерни, ойнаарактарны-даа алган.

Соок-Ирей база Харжыгаш-биле ойнап хөглээш, оларны дараазында оюн-тоглааже аъткарыпкаш, уругларның байырлалының дүштеки чемин чиири-биле саадапкан.

110 уругга белеткээн дүштеки чемни уруглар амданнанып чигеш, байырлалдың тортун үлешкен соонда, шиви адаанда салган белектерни ап, өөрүшкүлүг чаныпканнар.

Чаа чылдың бо байырлалын социал байдалы кошкак уругларга эрттирер дээн Кызыл хоорай мэриязының дилээн «Чеди-Хаан» кафезиниң ээзи Орлан Буруней изии-биле деткип, 110 уругга изиг чемнерни бараалгатпышаан, кафезин бүрүнү-биле ол хүнде халас бергенин онзалап демдеглээри чугула.

Социал байдалы кошкак 300 уругга белектерни кылырынга «Жемчуг», «Рыбный мир» садыглары, «Бодарал» КХН, ТР-де Пенсия фондузу, Россельхозбанк, ТР-ниң Национал Банкызы, ТР-де Онза байдалдар яамызы, ТР-ниң Дээди суду, ТР-ниң Конституция суду, ТР-ниң Арбитраж суду, ТР-де Архив агентилели, ТР-де Бүрүткел албаны, ТР-ниң Прокуратуразы, ооң чанында Истелге килдизи, Наркотиктерге удур демисел чорудар албан, ХБАБ болгаш Кызыл хоорай мэриязының Чер болгаш өнчү хамаарылгаларының талазы-биле департаментизи улуг дузаны көргүскен.

«Жемчуг» садыы эки өөредилгелиг, сагылга-чурумнуг, хөй-ниити ажылынга идепкейлиг уругларга алдын, мөңгүнден каасталгаларны берген. «Рыбный мир» садыы уруг бүрүзүнге мороженоелерни үлээн. Наркотиктерге удур демисел чорудар албан лейкоз аарыглыг Доджэ Хомушкуга ооң күзээни соталыг телефонну белекке берген. Ким Чолдак-оолович Оюн чаагай белектерни сөңнээнин демдеглеп болур.

Белек алган уруглар, ада-иелер деткикчилеринге өөрүп четтиргенин солун дамчыштыр илередирин дилээн чүве, оларның ол дилээн күзелдиивис-биле дамчыттывыс.

Айлаң МОНГУШ.

Ай-кыс МАСПЫК-ООЛДУҢ тырттырган чуруктары.

ДЕКАБРЬ 25-ТЕН ЯНВАРЬ 12-ГЕ ЧЕДИР

Тыва Республиканың кем-херек үүлгедиишкиннерин чавырылдырар талазы-биле Чазак комиссиязының селектор хуралынга кожууннарның чагырга даргаларының кел чыдар Чаа чылдың узун байырлалдарынга белеткелиниң база даргаларның боттарының дежурнуйлаашкынга киржилгезиниң дугайында чугаа болган.

Чазактың айтыышкынын езугаар чагырга даргалары болгаш ооң администрациязы декабрь 25-тен январь 12-ге чедир дежурныйлаашкынны чорудуп, суур бүрүзүнүң чурттакчылары-биле харылзааны тудуп, арага-дары ижиптер хире өг-бүлелерге барып, профилактика ажылын чорудар ужурлуг.

Чазак Даргазының чанында хөй-ниити айыыл чок чорук совединиң секретариадының даргазы С. С.-Б. Монгуш селектор хуралды эрттирип, бо чылда хөй кем-херек үүлгедиишкини болган кожууннарның чагырга даргаларының Чаа чылга белеткелин дыңнаан. Чазактың айтыышкыны турбуже, Эрзин, Мөңгүн-Тайга кожууннарда чагырга даргаларының боттары байырлалдар үезинде дежурныйлаашкыннарже үнер графикте аттары чок болуп турарын шүгүмчүлээш, бирги удуртукчу бо узун хонуктарда ыяап турарын сагындырган.

Пермь хоорайга болган өрт айыылынга 150 кижи чок болганын билир бис. Ынчангаш байырлал хүннеринде хөй улус чыылган черлерни хайгаараар, арага-дары ижиптер өг-бүлелерниң уруг-дарыын аштадып-түретпези-биле оларны интернаттарже, уруглар төптеринче хаара тударын хурал киржикчилери сүмелээн. Эрткен чылдарны ап көөрге, кем-херек үүлгедиишкиннери малчын коданнарга эвээш эвес болуп турарын өөренип көргеш, малчыннарже улуг кичээнгей салыры чугула болуп турар.

Россия Федерациязының Президентизи Дмитрий Медведев үш кол телеканалдарның удуртукчулары-биле эртип турар чылдың түңнелдерин чугаалашкан интервьюзунга чолаачыларга Чаа чылдың «белээ»» кылдыр, келир чылдың эгезинден бээр аксы бичии-даа чыттыг чолаачыны руль артынга олуртпас дугайында «Россияның автомобилистериниң шимчээшкини» хоойлужудулгага эдилгелер кылыры-биле Күрүне Думазынче эдилгелер киирерин чугаалаан. Ындыг эдилгелер бистиң республиканың чолаачыларынга дорту-биле хамааржыр дээрзин демдеглээр апаар. Чүге дизе орук озалондааның болуп турар чылдагааны эзирик чолаачыларның хайында болгай. Бо талазы-биле чер-черлерде чагырга даргалары, КАИ эргелелдери чон ортузунга тайылбыр ажылын чорударын селектор хуралга чугаалашкан.

Бистиң корр.

Бюджет дугайында

БЮДЖЕТ ХООЙЛУЗУНГА АТ САЛГАН

Бюджет хоойлузунга ат салып турары.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Шолбан Кара-оол «2010 чылда болгаш 2011 болгаш 2012 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга декабрь 25-те Чазак Бажыңының хуралдаар залынга адын салган.

Республиканың кол саң-хөө документизинге ат салырының езулалынга Тыва Республиканың Чазааның кежигүннери, Улуг Хуралдың ийи палатазының депутаттары, муниципалдыг тургузугларның баштыңнары олурушкан.

ТР-ниң Улуг Хуралының Төлээлекчилер палатазының даргазы Хонук-оол Монгуш үстүкү палатаның депутаттарының чүүлдүгзүнүп көргени Хоойлунуң сөзүглелин Чазак Даргазынга байырлалдыы-биле тыпсып берген.

Республиканың 2010 чылда чурттаар болгаш ажылдаар кол саң-хөө документизинге Шолбан Кара-оол адын салгаш, бюджет хоойлузунуң төлевилелин ажылдап кылырынга, аңаа эдилгелер киирерინге хоойлу чогаадыкчыларының бир демниг боттуг болгаш харыысалгалыг ажыл-чорудулгазы дээш өөрүп четтиргенин илереткен. Эрге-чагырга органнарының адырларының шак мындыг үре-түңнелдиг бир демниг кады ажылдажылгазы келир үеде чедиишкинниг уламчылаар дээрзинге быжыг бүзүрелин илереткен.

«2009 чылда болгаш 2010 болгаш 2011 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирер дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга Шолбан Кара-оол база атты салган. Республиканың кол саң-хөө документизинге өскерилгелер киирерин амыдырал негеп турар. Бо дооступ турар чылда Тыва кризиске удур программаларга, федералдыг төлевилелдерге идепкейлиг киришкениниң ачызында 2009 чылдың бюджединге немелде 1,4 миллиард рубльди алыр аргалыг болган. Бо перспектива 2010 чылда хевээр камгалаттынып артар. Ам бюджет дугайында Хоойлулуг болганывыста бөгүн-даа болза, федералдыг деңнелге төлевилелдеривисти камгалаарын эгелеп болур аргалыг бис деп, Чазак Даргазы түңнелинде чугаалаан.

Улуг Хуралдың Төлээлекчилер палатазында

РЕФЕРЕНДУМ ЭРТТИРЕРИ-БИЛЕ

Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээлекчилер палатазының ээлчег чок хуралы бо чылдың декабрь 25-те болуп эрткен. Тыва Республиканың Конституциязынга өскерилгелер киирер дугайында референдум эрттирер талазы-биле 31 кижиден тургустунган эгелекчи бөлүктүң киирип келген саналын хуралга чугаалашкан.

«Тыва Республиканың Конституциязынга өскерилгелер киирер дугайында» саналдап турар конституция хоойлузунуң төлевилелин хүлээп алгаш, Тыва Республиканың Конституциязынга өскерилгелер киирерინге чөпшээрежир Силер бе?» деп айтырыгны референдумга киирерин эгелекчи бөлүк саналдап турар. Бо саналың эгелекчи бөлүк Чазак Даргазынче болгаш Төлээлекчилер палатазынче чоруткан. Олар хоойлужудулга инициативазын федералдыг болгаш республика хоойлужудулгаларынга дүгжүп турар деп санаан. Төлээлекчилер палатазының хуралга олуржуп турган 83 депутаттың 77-зи Тыва Республиканың Конституциязынга өскерилгелер киирер дугайында айтырыгны чүүлдүгзүнүп бадылаан. Ынчангаш эгелекчи бөлүктүң киирип келген саналын Улуг Хуралдың Төлээлекчилер палатазы деткээн. Референдум эрттирер инициативаның дугайында РФ-тиң Президентизинге, Федерация Чөвүлелинге, Күрүне Думазынга, РФ-тиң Төп соңгулда комиссиязынга дыңнадырын Төлээлекчилер палатазы шиитпирлээн. Ол ышкаш хуралдың доктаалын Тываның Соңгулда комиссиязынче чоруткан.

Эгелекчи бөлүктүң кол идип үндүрген саналы болза, Тываның ийи палаталыг парламентизин эде тургузары болуп турар. 32 депутаттыг чаңгыс палаталыг парламентини тургузарын, оларның иштинден тос депутат доктаамал үндезинге ажылдаарын саналдап турар. Ол ышкаш Президент—Тыва Республиканың Чазааның Даргазы албан-дужаалды тургузарын саналдаан.

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының хуралы дүүн, декабрь 28-те, болуп эрткен, аңаа эгелекчи бөлүктү бүрүткээн. Ам эгелекчи бөлүктүң кежигүннери бөлүктү деткээн 3408 соңгукчунуң холунуң үжүүн чыыр. Тываның Соңгулда комиссиязы эгелекчи бөлүктүң чыып алган хол үжүүн хынап көргеш, ону хоойлуга дүгжүп турар деп санаар болза, документилерни база катап Улуг Хуралдың Төлээлекчилер палатазынче чорудар. Ынчан референдумну эрттирер хүнүн тодарадып шиитпирлээр.

Таан-оол ХЕРТЕК.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЛАРЫ

«2009 чылда болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирериниң дугайында

Хоойлужудулга палатазы 2009 чылдың декабрь 23-те хүлээп алган
Төлээлекчилер палатазы 2009 чылдың декабрь 24-те чүүлдүг деп көрген

1 чүүл

2008 чылдың декабрь 31-де № 1187 УХ-II «2009 чылда болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында» («Тувинская правда», 2008 чылдың декабрь 31-де; 2009 чылдың апрель 25-те, июнь 15-те, сентябрь 22-де, ноябрь 7-де; «Шын», 2009 чылдың январь 1-де, апрель 25-те, июнь 2-де, август 11-де, ноябрь 6-да) Тыва Республиканың Хоойлузунга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 1-ги чүүлдүң 1-ги кезээнде:

а) 1-ги пунктуда «14607845,8» деп саннарны «14685577,9» деп саннар-биле солуур;

б) 2-ги пунктуда «14953472,4» деп саннарны «15031204,5» деп саннар-биле солуур;

2) 8-ки чүүлдүң 1-ги кезээнде:

а) бирги абзацта «6232753,9» деп саннарны «6326050,6» деп саннар-биле солуур;

б) 2-ги пунктуда «775166,8» деп саннарны «581241,4» деп саннар-биле солуур;

в) 3-кү пунктуда «3785473,1» деп саннарны «3678535,5» деп саннар-биле солуур;

г) 4-кү пунктуда «206000» деп саннарны «451674,5» деп саннар-биле солуур;

3) 1, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 18, 20, 22, 33 болгаш 34 дугаар капсырылгаларны чаа редакция-биле бижиир (кошкан);

4) 35-ки капсырылганы немээр (кошкан).

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай
№ 1755 УХ-II
2009 чылдың декабрь 25.

2010 чылда болгаш 2011 база 2012 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында

Хоойлужудулга палатазы 2009 чылдың декабрь 23-те хүлээп алган
Төлээлекчилер палатазы 2009 чылдың декабрь 24-те чүүлдүг деп көрген

1 чүүл

1. 2010 чылда Тыва Республиканың республика бюджединиң (оон ыңай—республика бюджеди) кол тайылбырын:

1) республика бюджединиң орулгаларының нийти хемчээлин 12 695 931,7 муң рубль түңнүг;

2) республика бюджединиң чарыгдалдарының нийти хемчээлин 12 944 576,3 муң рубль түңнүг;

3) республика бюджединиң чедишпес кезээн 248 644,6 муң рубль түңнүг кылдыр бадылаар.

2. 2011 база 2012 чылдарда республика бюджединиң кол тайылбырын:

1) республика бюджединиң орулгаларының баш удур санаан нийти хемчээлин 2011 чылда 12 974 062,7 муң рубль түңнүг, 2012 чылда 13 174 680,7 муң рубль түңнүг;

2) республика бюджединиң чарыгдалдарының нийти хемчээлин: 2011 чылда 13 250 520,7 муң рубль түңнүг, 2012 чылда 13 471 200,2 муң рубль түңнүг, ооң иштинде чижеглей бадылаан чарыгдалдарын 2011 чылда 305 944,1 муң рубль түңнүг, 2012 чылда 526 623,9 муң рубль түңнүг кылдыр бадылаар;

3) республика бюджединиң чедишпес кезээн 2011 чылда 276 457,7 муң рубль түңнүг, 2012 чылда 296 519,5 муң рубль түңнүг кылдыр бадылаар.

3. 2011 чылдың январь 1-де Тыва Республиканың иштики күрүне өрезиниң үстүү кызыгаарын 1 142 057,6 муң рубль чедир түңге, ооң иштинде Тыва Республиканың күрүне магадылалдарының талазы-биле өрезиниң үстүү кызыгаарын 735 580,0 муң рубль түңге чедир бадылаар.

4. 2012 чылдың январь 1-де Тыва Республиканың иштики күрүне өрезиниң үстүү кызыгаарын 1 380 075,6 муң рубль чедир түңге, ооң иштинде Тыва Республиканың күрүне магадылалдарының талазы-биле өрезиниң үстүү кызыгаарын 806 480,0 муң рубль түңге чедир бадылаар; 2013 чылдың январь 1-де Тыва Республиканың иштики күрүне өрезиниң үстүү кызыгаарын 1 453 460,6 муң рубль чедир түңге, ооң иштинде Тыва Республиканың күрүне магадылалдарының талазы-биле өрезиниң үстүү кызыгаарын 870 580,0 муң рубль түңге чедир бадылаар.

5. 2010 чылда республика бюджединиң чедишпес кезээниң акшаландырыышкынының дөстерин бо Хоойлуга 1-ги капсырылга езугаар бадылаар.

2 чүүл

1. 2010 чылда болгаш 2011 база 2012 чылдарның планныг үезинде республика болгаш тус чер бюджеттериниң аразында орулгаларны үлээр нормативтерни бо Хоойлуга 2-ги капсырылга езугаар бадылаар.

2. Республика бюджединиң составында орулгаларның кирип турары, ооң иштинде 2010 чылда федералдыг бюджеттен кирер дедир эгидилге чок орулгаларның кирери санаттынып турарын, бо Хоойлуга 3-кү капсырылга езугаар тургузар.

3 чүүл

1. Тыва Республиканың республика бюджединиң орулгаларының кол администраторларының – Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының даңзызын бо Хоойлуга 4-кү капсырылга езугаар бадылаар.

2. Республика бюджединиң чедишпес кезээниң акшаландырыышкын дөстериниң кол администраторларының даңзызын бо Хоойлуга 5-ки капсырылга езугаар бадылаар.

3. 2010 чылда Тыва Республиканың республика бюджединиң орулгаларының кол администраторларының азы республика бюджединиң чедишпес кезээниң акшаландырыышкын дөстериниң кол администраторларының составы база (азы) хүлээлгелери өскерилген таварылгада, Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы республика бюджединиң чедишпес кезээниң акшаландырыышкын дөстериниң бөлүктээшкинин азы бюджеттерниң орулгаларының бөлүктээшкининиң оларга быжыглаан кодунуң составынга, бо Хоойлуга өскерилгелерни дараазында киирбишаан, чогуур өскерилгелерни киирер эргелиг.

4 чүүл

1. Россия Федерациязының валютазында республиканың күрүне албан черлериниң орулга киирер ажыл-чорудулгадан кирген акша-хөреңгилерин Федералдыг казначействонуң девискээр органнарында ажыткан агар саннарда санаттынган болгаш Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының тургусканы чурум езугаар болгаш орулга киирер ажыл-чорудулга талазы-биле орулгалар болгаш чарыгдалдар сметалары-биле тургускан бо Хоойлу-биле бадылаан акша-хөреңгиниң кызыгаарынга, эргелелинде бюджет албан чери турар республика бюджединиң кол башкарыкчыларының тодаратканы чурум езугаар бадылаттынган, республика бюджединиң кол башкарыкчыларының долдурганы чиңгине чөпшээрелге дүүштүр республиканың күрүне албан черлери чарыгдаар. Орулга киирер ажыл-чорудулгадан кирген акша-хөреңгилерни республиканың күрүне албан черлери өске организация тургузарынче, үнелиг саазыннар садып алырынче болгаш чээли организацияларының депозиттеринге шыгжаары-биле чорудуп болбас.

2. Россия Федерациязының валютазында Россия Федерациязының, Тыва Республиканың хоойлужудулга болгаш өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларынга дүүштүр республиканың бюджет албан черлеринче түр када ажыглалга кирген акша-хөреңгилерни Федералдыг казначействонуң Тыва Республикада эргелелинде оларның ажыткан агар санында Федералдыг казначействонуң тургускан чуруму езугаар азы Россия Федерациязының Төп банкызының албан черлеринде болгаш чээли организацияларында Россия Федерациязының Төп банкызының тургускан чуруму езугаар санаттынар.

5 чүүл

1. Бо Хоойлунуң 1-ги чүүлү-биле тургускан республика бюджединиң чарыгдалдарының нийти хемчээлиниң кызыгаарынга 2010 чылда чарыгдалдар бөлүктээшкининиң эгелер

(Уланчызы 3-кү арында).

болгаш иштики эгелер, тускай сорулгалыг чүүлдер болгаш чарыгдалдар хевирлериниң талазы-биле бюджет акшаландырыышкынының үлелгезин бо Хоойлуга 6-гы капсырылга езугаар бадылаар.

2. 2010 чылда хөй-нити нормативтиг хүлээлгелерни күүседиринге бюджет акшаландырыышкынының нити хемчээлин 664 176,0 муң рубль түңге бадылаар.

3. 2010 чылда Тыва Республиканың инвестиция программазын боттандырарынга бюджет акшаландырыышкынының үлелгезин бо Хоойлуга 7-ги капсырылга езугаар бадылаар.

4. 2010 чылда республиканың тускай сорулгалыг программаларын боттандырарынга бюджет акшаландырыышкынының үлелгезин бо Хоойлуга 8-ки капсырылга езугаар бадылаар.

5. 2010 чылда республика бюджединиң чарыгдалдарының ведомство тургузуун бо Хоойлуга 9-ку капсырылга езугаар бадылаар.

6 чүүл

1. Тыва Республиканың күрүнениң хамааты албан-хаакчыларының болгаш албан черлериниң база бюджет адырының организацияларының ажылдакчыларының санын өстүреринге чедирер шиитпирлерни хүлээп алыр эргези чок.

2. Тыва Республиканың тус чер бот-башкарылга органнарынга муниципалдыг албан-хаакчыларның болгаш бюджет адырының албан черлериниң база организацияларның ажылдакчыларының санын өстүреринге чедирер шиитпир хүлээп албазын сүмелээр.

7 чүүл

Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизиниң капитал тудуунуң объектилеринге бюджет инвестицияларын капитал салыышкыннар хевиринге республиканың бюджет албан черлериниң болгаш республиканың күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгелериниң кол акша-хөреңгилеринге боттандырарының чурумун Тыва Республиканың Чазаа тургузар.

8 чүүл

1. 2010 чылда республика бюджединиң чарыгдалдар составынга Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының (оон ыңай –муниципалдыг тургузуглар) бюджеттеринге бюджеттер аразының трансферттерин хуваарын:

1) 2010 чылда Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының (хоорай округтарының) саң-хөө деткимчезиниң девискээр фондузун бо Хоойлуга 10-гу капсырылга езугаар;

2) 2010 чылда чарыгдалдарны кады акшаландырар регионалдыг фондуну бо Хоойлуга 11-ги капсырылга езугаар;

3) 2010 чылда компенсацияларның девискээр фондузун бо Хоойлунуң 12-ги капсырылга езугаар;

4) 2010 чылда өске-даа бюджеттер аразының трансферттерин бо Хоойлуга 13-кү капсырылга езугаар бадылаар.

9 чүүл

1. Муниципалдыг тургузугларның бюджеттеринге бюджет чээлилерин Тыва Республиканың республика бюджединден ол сорулгаларга Тыва Республиканың республика бюджединиң чедишпес кезээниң акшаландырыышкын дөстериниң талазы-биле көрдүнген, бюджет акшаландырыышкынының нити хемчээлиниң иштинге 100 000,0 муң рубль чедир түңге тус чер бюджеттерин күүседип турда тывылган кассаның түр ылгалдарын дуглаары-биле тургузар.

2. Муниципалдыг тургузугларның бюджеттерин күүседип турда тывылган кассаның түр ылгалдарын дуглаарынга бюджет чээлизин ажыглааны дээш төлевирни, – Россия Федерациязының Төп банкызының эде акшаландырыышкынының бюджет чээлизин бээр дугайында дугуржулгазын чарып турар хүнде күштүг болуп турар ставказының дөрттүң бириниң хемчээлинге бадылаар.

3. Тыва Республиканың республика бюджединден алган бюджет чээлилерин муниципалдыг тургузугларның бээрин, ажыглаарын болгаш эгидерин бо Хоойлунуң 14-кү капсырылгазын езугаар муниципалдыг районнарның (хоорай округтарының) бюджеттеринге Тыва Республиканың республика бюджединден бюджет чээлилери бээр Программага дүүштүр боттандырар.

4. Бюджет чээлилерин эгидериниң хуусаалары болгаш оларның хуулары хажыттынганы-биле тургустунган өрени бо Хоойлунуң 11-ги чүүлүнде айыткан чурум езугаар тыртар.

10 чүүл

Тыва Республиканың мурнунга саң-хөө хүлээлгелериниң талазы-биле юридиктиг эргелиг черлерниң, хуу кижилерниң болгаш муниципалдыг тургузугларның өрелерин эгидер талазы-биле Тыва Республиканың өмүнээзинден негелде тургузар эргени Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга бээр.

11 чүүл

1. Тыва Республиканың республика бюджединиң саң-хөөзүн тус чер бюджеттеринге эгидер байдалга бергени, республика бюджединче шилчидер ужурлуг акша-хөреңгиниң түңүн Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизин сорулгазындан өскээр ажыглаан азы эгидер хуусаазын хажыткан таварылгада Тыва Республиканың бюджединден тус черниң бюджединге дотациязының күселинден, а ол ышкаш тус чер бюджединче кирер ужурлуг тускай үндүрүглер чуруму көрдүнген үндүрүглерден, федералдыг болгаш девискээр үндүрүглеринден болгаш чыылдаларындан тыртар.

2. Тус чер бюджеттеринге дедир эгитпес үндезинге берген Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилерин сорулгазы езугаар эвес ажыглаан таварылгада сорулгазындан өскээр ажыглаан акша-хөреңгилерниң түңүн Россия Федерациязының бюджет хоойлужудулгазынга болгаш Тыва Республиканың нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларынга дүүштүр тыртар.

12 чүүл

1. 2010-2012 чылдарда Тыва Республиканың күрүнениң иштики чээлилериниң Программазын бо Хоойлуга 15-ки капсырылга езугаар бадылаар.

2. 2010-2012 чылдарда Тыва Республиканың күрүне магадылалдарының Программазын Россия Федерациязының валютазынга бо Хоойлуга 16-гы капсырылга езугаар бадылаар.

13 чүүл

Чарыгдалдарны кады акшаландырар девискээр фондузундан муниципалдыг районнарның (хоорай округтарының) бюджеттеринге субсидиялар бээриниң болгаш чарыгдаарының Чурумун муниципалдыг районнарның бюджеттериниң аразында нити хемчээлди санаарының болгаш үлээриниң методиказы-биле бо Хоойлуга 17-ги капсырылга езугаар бадылаар.

14 чүүл

Тыва Республиканың Чазаа Тыва Республиканың республика бюджединче каттышкан орулгаларны бо Хоойлунуң 1-ги болгаш 2-ги чүүлдеринде тургускан түңге удур хүлээп албаан таварылгада Россия Федерациязының бюджет хоойлужудулгазында көрдүнген чурум езугаар Тыва Республиканың республика бюджедин күүседип турда тывылган түр касса ылгалын дуглаарынга чээли организацияларының чээлилерин болгаш бюджет чээлизин хаара тудар эргелиг.

15 чүүл

Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы Тыва Республиканың өмүнээзинден Тыва Республиканың иштики күрүне чээлилериниң программазында тургускан хемчээлге Тыва Республиканың республика бюджединиң чедишпес кезээн дуглаар сорулгалар-биле чээли организацияларының чээлилерин, бир эвес чээлини ажыглааны дээш төлевири Россияның Банкызында көрдүнген ставказының (эде санаанының төлевирин) хүнүн ашпас болза, хаара тудар эргелиг.

16 чүүл

1. Тус чер бюджеттериниң республика бюджединден субвенциялар болгаш субсидиялар хевиринге алган, бо саң-хөө чылында ажыглаваан, бюджеттер аразының трансферттери дараазында саң-хөө чылында олла сорулгалары езугаар ажыглаттынып болур. Бир эвес республика бюджединиң кол чагырыкчызы айыттынган субвенция болгаш субсидияларга хереглел чок деп тодараткан болза, артынчызы республика бюджединиң орулгазынче катап эгиттинер ужурлуг.

2. Бир эвес республика бюджединден субвенциялар болгаш субсидиялар хевиринге алган, бо саң-хөө чылында ажыглаваан, бюджеттер аразының трансферттери республика бюджединиң орулгазынче шилчиттинмээн болза, айыттынган акша-хөреңгилерни республика бюджединиң орулгазынче, Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының тодаратканы чурум езугаар, Россия Федерациязының Саң-хөө яамызының тургусканы негелделерни сагывышаан, эгидер.

17 чүүл

1. Россия Федерациязының күрүне эрге-чагыргазының органнарының болгаш федералдыг бюджеттен акшаландырып турар организацияларның ажылдакчыларының күш-ажыл төлевириниң хемчээли немей өзүп турар таварылгада, айыттынган чарыгдалдарның акшаландырыышкын дөстеринден акшаны тырткан таварылгада Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының болгаш республика бюджединден акшаландырып турар организацияларның ажылдакчыларынга хамаарыштыр Тыва Республиканың Чазаанга чогуур шиитпирлерни хүлээп алырын чөпшээрээр.

2. Тус чер бот-башкарылгазының органнарынга, айыттынган чарыгдалдарның акшаландырыышкын дөстеринден акшаны тырткан таварылгада тус чер бот-башкарылгазының органнарының болгаш тус чер бюджединден акшаландырып турар организацияларның ажылдакчыларынга хамаарыштыр мындыг хевирлиг шиитпирни хүлээп алырын сүмелээр.

18 чүүл

1. Күрүнени, муниципалдыг албан черлери болбайн турар юридиктиг эргелиг черлерге, хуу сайгарлыкчыларга, хамаатыларга – бо Хоойлуда көрдүнген бараннар бүдүрүкчүлеринге, ачы-дуза чедирикчилеринге болгаш ажылдар күүседикчилеринге, чарыгдалдарын азы саткан бараанңарындан чедир албаан орулгаларын дуглаар сорулгалар-биле 2010 чылда республика бюджединден дараазында таварылгаларда субсидиялар бээрин доктаадып тургузар:

1) агаар, суг транспорттарынга пассажирлер сөөртүр талазы-биле тарифтерниң күрүне өйлээшкинин чорудар;

2) «2009-2010 чылдарда Тыва Республикага биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорукту хөгжүдери болгаш күрүне деткимчези» республиканың тускай сорулгалыг программазының шугуму-биле биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорук субъектилерин деткиир талазы-биле хемчеглерни боттандырары;

3) көдээ ажыл-агыйга күрүне деткимчезин чорударынга бээр.

2. Субсидиялар алыр эргелиг юридиктиг эргелиг черлерни (күрүнениң (муниципалдыг) албан черлеринден аңгыда), хуу сайгарлыкчыларны, хамаатыларны – бараннар бүдүрүкчүлерин, ажыл болгаш ачы-дуза чедирикчилерин шилиириниң категорияларын база (азы) барымдааларын, бо чүүлдүң 1-ги кезээнде айыттынган субсидиялар бээриниң сорулгазын, байдалдарын болгаш чурумун, оларны берип турда тургускан негелделерни хажыткан таварылгада субсидияларны эгидериниң чурумун Тыва Республиканың Чазаа бадылаар.

19 чүүл

Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы республика бюджединиң кол башкарыкчыларының саналдап кииргени-биле субвенциялар санаашкынынга ажыглаар көргүзүглер өскерилген таварылгада, тус чер бюджеттеринге аңгылаан акша-хөреңгиниң нити хемчээлиниң иштинде субвенцияларның хемчээлинге өскерилгелерни бо Хоойлуга дараазында өскерилгелерни киирбишаан, киирер эргелиг.

20 чүүл

2010 чылдың январь 1-ден эгелеп:

2005 чылдың декабрь 28-те № 1554 УХ-I «Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден Тыва Республиканың чурттакчылыг черлеринге дотацияларны санаар болгаш бээр талазы-биле күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнарынга дамчыдып бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун;

2005 чылдың декабрь 28-те № 1560 УХ-I «Чамдык категорияларның хамаатыларынга социал деткимче көргүзер талазы-биле Тыва Республиканың күрүне бүрүн эргелерин муниципалдыг тургузугларның тус чер бот-башкарылга органнарынга дамчыдып бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун;

2008 чылдың апрель 21-де № 702 УХ-II «Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынга боттандырары-биле дамчытканы чуртталга оран-савазының болгаш коммунал ачы-дуза төлевириниң талазы-биле социал деткимчениң хемчеглерин көргүзер талазы-биле Россия Федерациязының чамдык күрүне бүрүн эргелерин Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының тус чер бот-башкарылга органнарынга дамчыдып бээр дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун күштүг кылдыр киирер.

21 чүүл

Бо Хоойлунуң 4-кү чүүлүнүң 1-ги кезээ бюджет албан черлериниң төлевирлиг ачы-дуза чедиргенинден акша-хөреңгилер, хуу болгаш юридиктиг эргелиг черлерден, делегей чергелиг организациялар болгаш даштыкы күрүнелерниң чазаандан эгидилге чок кирген акшаландырыышкынны, ооң иштинде эки тура-биле өргээн акша-хөреңги болгаш өске-даа ажыл-чорудулгадан кирген орулгаларны ажыглаарының онзагайларын тодарадыр федералдыг хоойлу күштүг болуп киргиже чедир күштүг болурун бадылаар.

22 чүүл

2008 чылдың декабрь 31-де № 1187 УХ-II «2009 чылда болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) адында «болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде» деп сөстерни ап каaптар;

2) 1-ги чүүлде:

а) 2-ги кезээн күш чок деп санаар;

б) 4-кү кезээн күш чок деп санаар;

в) 6-гы кезээн күш чок деп санаар;

з) 2-ги чүүлде:

а) 1-ги кезээнде «болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде» деп сөстерни ап каaптар;

б) 2-ги кезектиң 2-ги пунктузун күш чок деп санаар;

4) 5-ки чүүлде:

а) 2-ги пунктунуң 1 кезээн күш чок деп санаар;

б) 2-ги кезээнде «2010 чылда - 2478898,5 муң рубль түңнүг, 2011 чылда – 27 46934,5 муң рубль түңнүг» деп сөстерни ап каaптар;

в) 3-кү кезектиң 2-ги пунктузун күш чок деп санаар;

г) 4-кү кезектиң 2-ги пунктузун күш чок деп санаар;

д) 5-ки кезектиң 2-ги пунктузун күш чок деп санаар;

5) 8-ки чүүлде:

а) 2-ги кезээн күш чок деп санаар;

б) 4-кү кезекте:

1-ги пунктунуң иштики «б» пунктузун күш чок деп санаар;

2-ги пунктунуң иштики «б» пунктузун күш чок деп санаар;

3-кү пунктунуң иштики «б» пунктузун күш чок деп санаар;

4-кү пунктунуң иштики «б» пунктузун күш чок деп санаар;

6) 13-кү чүүлде:

а) 1-ги кезекте «болгаш 2010-2011 чылдарда Тыва Республиканың күрүнениң иштики чээшкиннериниң Программазын бо Хоойлуга 27-ги капсырылга езугаар» деп сөстерни ап каaптар;

б) 2-ги кезекте «болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде Тыва Республиканың күрүне магадылалының Программазын бо Хоойлуга 29-ку капсырылга езугаар,» деп сөстерни ап каaптар;

7) 14-кү чүүлдүң 2-ги кезээнде «болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде» деп сөстерни ап каaптар;

8) 2-ги капсырылганы күш чок деп санаар;

9) 3-кү капсырылганың адында «болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде» деп сөстерни ап каaптар;

10) 5-ки капсырылганы күш чок деп санаар;

11) капсырылганың адында «2009-2011 чылдар» деп сөстерни «2009 чыл» деп сөстер-биле солуур;

12) 9-ку капсырылганы күш чок деп санаар;

13) 11-ги капсырылганы күш чок деп санаар;

14) 13-кү капсырылганы күш чок деп санаар;

15) 15-ки капсырылганы күш чок деп санаар;

16) 17-ги капсырылганы күш чок деп санаар;

17) 19-ку капсырылганы күш чок деп санаар;

18) 21-ги капсырылганы күш чок деп санаар;

19) 23-кү капсырылганы күш чок деп санаар;

20) 27-ги капсырылганы күш чок деп санаар;

21) 29-ку капсырылганы күш чок деп санаар;

22) 31-ги капсырылганың адында «болгаш 2010 база 2011 чылдарның планныг үезинде» деп сөстерни ап каaптар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

№ 1757 УХ-II

2009 чылдың декабрь 25

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

Тыва Республиканың организацияларында, албан черлеринде болгаш бүдүрүлгелеринде онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларга ажылчын олуттарны квоталаарының дугайында

2009 чылдың май 21 № 217 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2004 чылдың март 16-да «Тыва Республиканың онза социал камгалал хереглеп турар хамаатыларга ажылчын олуттарны квоталаарының дугайында» (2005 чылдың октябрь 14-те № 1392 УХ- I редакцияда) № 608 УХ-I Хоойлузунга дүүштүр база онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларны хаара тудар немелде магадылалды хандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың организацияларында, албан черлеринде болгаш бүдүрүлгелеринде онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларга ажылчын олуттарны квоталаар чурумунуң дугайында коштунган Дүрүмнү бадылаар.

2. Тыва Республиканың тус чер бот-башкарылга органнарының удуртукчуларынга муниципалдыг тургузугларның девискээрлеринге онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажыл тып алырынга бергедежип турар хамаатыларга ажылчын олуттар квоталаар талазы-биле хемчеглерни чылдың-на боттандырарын сүмелээр.

3. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың август 20-де «Тыва Республиканың организацияларында, албан черлеринде болгаш бүдүрүлгелеринде инвалидтерге ажылчын олуттар квоталаар Чурумну бадылаарының дугайында» № 823 доктаалды күжүн чидирген деп санаар.

4. Бо доктаалдың күүселдезиниң контролюн Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызынга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың май 21-де № 217 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың организацияларында, албан черлеринде болгаш бүдүрүлгелеринде онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларга ажылчын олуттарны квоталаар чурумунуң дугайында

ДҮРҮМ

Бо Дүрүм Тыва Республиканың Чазааның 2004 чылдың март 16-да «Тыва Республиканың онза социал камгалал негеттинип турар хамаатыларга ажылчын олуттарны квоталаарының дугайында» № 608 УХ-I Хоойлузунга дүүштүр база онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларны хаара тударынга дуза кадар сорулга-биле ажылдап кылган.

I. Нийти дүрүм

1. Квота – онза чугула социал камгалал хереглеп турар болгаш ажыл тып алырынга бергедежип турар кижилерге, ажыл берикчизи ук категорияның хамаатыларын ажылга хаара тудар хүлээлгези-биле кызыгаарлаттынып турар, кижилерниң эң эвээш санныг ажылчын олуттары (организацияларның ажылчыннарының ортумак санының хуузунда, ук категорияның хамаатыларының ажылчын олуттарында ажылдап турар ажылчын олуттарның санынче кирип турар).

2. Онза чугула социал камгалал негеттинип турар болгаш ажыл тып алырынга бергедежип турар хамаатыларның ажыл тып алырының тургустунган квотазын ажылче хаара тудар органнар чорутканы-биле азы болза бодунуң күш-ажыл керээзин нарып алганы-биле чорудар. Квота бир календарьлыг чылдан эвээш эвес хуусаалыг тургустунар.

3. Ажылчын олуттарның квотазын онза чугула социал камгалал негеттинип турар болгаш ажыл тып алырынга бергедежип турар хамаатыларны ажылче хаара тударынга дуза кадар сорулга-биле чоруттунуп турар.

4. Онза чугула социал камгалал негеттинип турар болгаш ажыл тып алырынга бергедежип турарларга хамааржыр хамаатылар:

- бот-тускайлаң келдередилге программалыг күш-ажылче сүмелелдиг инвалидтер;
- ада-иезиниң хайгааралы чок арткан он алды хар чеде берген уруглар болгаш өскүс уруглар;
- ажыл тып алыр күзелин илереткен күш-ажыл кижизидилге колонияларындан хосталган назы четпээннер болгаш хосталгазын казыттырып шииттиргеш, хосталган кижилер;

5. Квота кожууннар (хоорайлар) чагыргалары-биле тодараттынып турар база ортумак саны 100 болгаш оон-даа хөй кижилер бар хемчээлдиг бүдүрүлгелерге, албан черлеринге болгаш организацияларга: инвалидтерге 3 хуу, хамаатыларның өске категорияларынга организация ажылчыннарының ортумак санындан 3 хуу, ук категорияның ажылдап турар ажылчын олуттарының саны кирип турар.

6. Организацияларда ажылдап турар инвалидтерге ажыл берикчилери тускай келдередилге программалыг күш-ажылче сүмелелге дүүштүр чугула күш-ажыл байдалдарын тургузар.

7. Инвалидтерниң нийти каттыжыышкыны болгаш олардан тургустунган организациялар, ооң иштинде нийтилелдер болгаш ажы-агыйжы эштежилгелер, инвалидтерниң нийти каттыжыышкынының салыышкынындан тургустунган капитал инвалидтерге ажылчын олуттарны ыяап-ла квоталаарындан хостап турар.

8. Ажыл берикчизи күш-ажыл болгаш социал камгалал адырының күүсекчи эрге-чагырга органнарынче дaңзы санының база организацияга дүүштүр ажылчыннарның ортумак санының, хостуг ажылчын олуттарның барының, ооң иштинде тускай мергежили, эрге-дужаалы, эртеминиң деңнелин езугаар хостуг олуттарлыг, оларның орнунга ажылдаар ажыл стажтыг, тургускан квотаның иштинде немелде азы тускай ажылчын олуттарның бары азы тургузары, күш-ажыл негелдезиниң дугайында медээни бээр ужурлуг.

II. Ажылчын олуттарны квоталаарының чуруму болгаш негелдези

9. Онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларның ажылга тургустунуп алыр квоталарын муниципалдыг тургузугларның девискээринге Кызыл болгаш Ак-Довурак хоорайларның чагыргалары-биле чылдың-на бадылаттынар.

10. Квоталар тургузар талазы-биле саналдар белеткээринге тус чер бот-башкарылга органнары күш-ажыл болгаш кожууннуң (хоорайның) социал хөгжүлде эргелели-биле дараазында хемчеглер чорудуп турар:

ажыл берикчилеринден ажылчыннарының ортумак санының дугайында дилегни киирер;

алган медээзинге үндезилээш, айыттынган категорияның хамаатыларынга организацияда ажылдап турар хамаатыларның саны-биле квотаның хемчээлиниң санаашкынын чорудар.

11. Кожууннарның (хоорайларның) чагыргаларының баштыңнары отчеттуг келир чылдың февраль 1-ден орайтавайн, календарьлыг бир чылдан эвээш эвес хуусаалыг квотаны киирер база кожууннуң (хоорайның) 100 кижиден хөй ортумак санныг организация бүрүзүнге ооң хемчээлин тодараткан дугайында доктаалды үндүрер. Эргежок чугула таварылгада кожууннарның (хоорайларның) чагыргалары квоталарның чорудулгазының хуусаазын эде көрүп болур.

12. Онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларның ажылга тургустунуп алыры муниципалдыг тургузугларның девискээринде тургускан квоталар тус чер бот-башкарылга органнары-биле керээлерге үндезилээн организациялар-биле чылдың-на чагыргалар-биле бадылаттынып турар.

13. Чонну ажыл-биле хаара тудар төптер күрүнениң албан черлери квота тургузарының дугайында кожууннар (хоорайлар) чагыргаларынга квота кииреринге чедир үш айдан эвээш эвес үеде бижимел дыңнадыр.

14. Квота чорудулгазының төнер хуусаазының эгезинде организациялар чугула херек ажылчын олуттарны курлавырлап алыр болгаш ол олуттарже хүлээп алыышкынны организастаар, а ол ышкаш квота тургустунган хүнден эгелээш, онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларның ажылдап турар ажылчын олуттарын арттырар.

15. Тургустунган квота саны езугаар ажылчын олуттарже тускай келдередилге программалыг инвалидтер тургустунуп алыр.

16. Онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларның ажылга тургустунуп алыры чонну ажылче хаара тудар төптерниң бижии-биле-даа, боду-даа болур. Кожууннарның (хоорайларның) чонну ажылче хаара тудар төптери квота-биле ажылче тургустунуп алыр хамаатыларны «квота-биле» деп демдектиг бижик-биле чорудар.

17. Организациялар кожууннарның (хоорайларның) чонну ажылче хаара тудар төптеринден база өске организациялардан онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажыл тып алырынга бергедежип турган хамаатыларны ажылче хүлээп алырда, ажылчын олуттарны квоталаар талазы-биле хемчеглерни боттандырар эргежок чугула медээни алыр болгаш айтырар эргелиг.

18. Россия Федерациязының Күш-ажыл кодекизиниң 58, 67 чүүлдеринге дүүштүр организациялар-биле күш-ажыл хамаарылгаларын долдуруп алганнар ажылче тургустунуп алган хамаатылар деп санаттырар.

19. Ажылче тургустунуп алган онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турган хамаатыларның акша-шалың деңнели ажылче тургустунуп алган хүнүнде Тыва Республикада доктааттынган эң эвээш акша-шалыңдан эвээжевес ужурлуг.

III. Квота күүселдезиниң хыналдазы. Квота күүсетпээни дээш харыысалга

20. Ажыл берикчилериниң квота күүселдезиниң хыналдазын Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнары боттандырар.

21. Квотаны күүсеттинген деп санаарда, бир эвес аңгылаан (курлавырлаан) азы доктааттынган квота-биле тургускан ажылчын олуттарже онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларны күш-ажыл хоойлужудулгазы-биле дүүштүр хүлээп алыр.

22. Доктааттынган квота езугаар онза социал камгалал негеттинип турар болгаш ажылга тургустунуп алырынга бергедежип турар хамаатыларны ажылче хүлээп алырындан ойталааны дээш организацияларның удуртукчулары Россия Федерациязының хоойлужудулгазынга дүүштүр административтиг харыысалганы алыр.

23. Организациялар квартал санында отчеттуг үениң соонда, айның 10-нуң хүнүнге чедир кожууннар, хоорайлар чагыргаларынче база чонну ажылче хаара тудар төптерже ажылче тургустунар квотаның күүселдезиниң дугайында Дүрүмнүң капсырылгазы езугаар чогуур медээни берген турар ужурлуг.

24. Кожууннарның (хоорайларның) чонну ажылче хаара тудар төптер квартал санында отчеттуг үениң соонда чоруп орар айның 15-тиң хүнүнге чедир Тыва Республиканың Чонну ажылче хаара тудар күрүне албанының агентилелинче медээни бээр.

Тыва Республиканың Чонну ажылче хаара тудар күрүне албанының агентилели квартал санында отчеттуг үениң соонда чоруп орар айның 20-ниң хүнүнге чедир түңнээн медээни Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызынга бээр.

Даштыкы экономиктиг ажыл-чорудулга адырында консультация ачы-дузаларын чедирер талазы-биле Тыва Республиканың Даштыкы экономиктиг харылзаалар талазы-биле агентилелдиң Административтиг регламентизин бадылаар дугайында

2009 чылдың август 13 №383 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Даштыкы экономиктиг ажыл-чорудулга адырында консультация ачы-дузаларын чедирер талазы-биле Тыва Республиканың Даштыкы экономиктиг харылзаалар талазы-биле агентилелдиң Административтиг регламентизин бадылаар.

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың декабрь 12-де «Тыва Республиканың чуртталга фондузунуң чуртталга оран-савазын үнелээр талазы-биле ведомстволар аразының комиссиязын тургузар дугайында» №727 доктаалынга өскерилгелер киирер дугайында

2009 чылдың ноябрь 7 №554 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың декабрь 12-де «Тыва Республиканың чуртталга фондузунуң чуртталга оран-савазын үнелээр талазы-биле ведомстволар аразының комиссиязын тургузар дугайында» №727 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Үстүнде айыткан доктаал-биле бадылаан Тыва Республиканың чуртталга фондузунуң чуртталга оран-савазын үнелээр талазы-биле ведомстволар аразының комиссиязының составынга:

Т.Д.Авыда – Тыва Республиканың Чуртталга болгаш коммунал ажыл-агыйының талазы-биле агентилелиниң директорунуң оралакчызы;

Э.К.Кара-Сал – Тыва Республикада шимчевес өнчүнүң объектилериниң кадастр Федералдыг агентилелиниң эргелелиниң удуртукчузу (чөпшээрежилге езугаар);

А.Н.Крыцина – Тыва Республикада Бойдус ажыглалының адырынга хайгаарал талазы-биле Федералдыг албанның эргелелиниң удуртукчузу (чөпшээрежилге езугаар);

В.Б.Монгуш — Тыва Республикада Күрүне өнчү-хөреңгизиниң эргелелиниң талазы-биле Федералдыг агентилелдиң девискээр эргелелиниң удуртукчузунуң хүлээлгезин күүседип турар (чөпшээрежилге езугаар);

В.С.Шульгина — Тыва Республикада технологтуг, энергетиктиг болгаш биологтуг хайгаарал талазы-биле килдис начальниги (чөпшээрежилге езугаар) оларны киирер:

2) Үстүнде айыткан доктаал-биле бадылаан Тыва Республиканың чуртталга фондузунуң чуртталга оран-савазын үнелээр талазы-биле ведомстволар аразының комиссиязының составындан А.М.Адыгбайны, М.В.Шмакованы үндүрер;

3) Үстүнде айыткан доктаал-биле бадылаан Тыва Республиканың чуртталга фондузунуң чуртталга оран-савазын үнелээр талазы-биле ведомстволар аразының комиссиязының дугайында Дүрүмнүң 4.3. пунктузунга дараазында уткалыг абзацты немээр:

«Ведомстволар аразының комиссиязының ажылынга чуртталга оран-савазының ээзи болур кижини (төлээлеттирген кижиниң) соңгуур эргелиг үннүг кылдыр, а онза чугула таварылгаларда – шиитпирлээр эргелиг үннүг кылдыр төлевилел-шинчилелдер организацияның квалификациялыг эксперттерин хаара тудар.».

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

«2009 чылда Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунга дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырар» республиканың сорулгалыг программазынга өскерилгелер киирер дугайында

2009 чылдың ноябрь 7 №559 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың март 26-да №120 доктаалы-биле бадылаан «2009 чылда Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунга дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырар» республиканың сорулгалыг программазынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Программаның паспортунда:

а) «Программаның түңнелдериниң көргүзүглери» турушта «4934», «3120», «1694» саннарны «5019», «4708», «1710» деп саннар-биле солуур;

2) «Чидиг айтырыгның үндезини, ооң эге байдалының сайгарылгазы» деп I кезээнде:

а) 28 абзацта «650» дээн санны «659» деп сан-биле солуур;

б) 30 абзацта «3120» дээн санны «3189» деп сан-биле солуур;

в) 31 абзацта «1694» дээн санны «1710» деп сан-биле солуур;

г) 33 абзацта «3120», «650», «1694» дээн саннарны «3189»,«659», «1710» деп саннар-биле солуур;

3) «Саң-хөө, материалдыг болгаш күш-ажыл чарыгдалдарының үндезини» деп IV эгеде:

а) «федералдыг бюджеттен болгаш республика бюджединиң хөреңгилеринден профессионал өөредилгезин мурнады организастаарынга субсидияларның хемчээлин санааны» иштики эгеде таблицада:

«7255,0» дээн санны «8407,05» деп сан-биле солуур;

«Тыва Республиканың бюджединиң хөреңгилери» деп турушта «орук болгаш чурттаары» деп сөстерни ап кааптар;

б) ажыл чок хамаатыларны, ажыл дилеп турар хамаатыларны, ооң иштинде өөредилге черлериниң доозукчулары, а ол ышкаш массалыы-биле ажылдан үндүрген таварылгада, ажылдакчыларны хөй-ниити ажылдарынга, түр када ажылга тургузарын организастаанын санаары» иштики эгеде таблицада «3120» деп саны «3189» деп сан-биле солуур;

в) «Биче сайгарлыкчы чорукту болгаш ажыл чок хамаатыларның боттарын ажыл-биле хандыртынып турарын хөгжүдерин деткиирин организастаары» иштики эгеде таблицада:

«1694» дээн санны «1710» деп сан-биле солуур;

«Тыва Республиканың бюджединиң хөреңгизи» дээн турушта «банкының ачыдузазы дээш 3 хуу» деп сөстерни ап кааптар;

«федералдыг бюджеттиң хөреңгилери» деп турушта «1-ги стр. х 2-ги стр.» деп сөстерни ап кааптар;

4) «Программалыг хемчеглерни боттандырганындан социал-экономиктиг байдалдың ажыктыынга үнелел» деп IV эгеде 2 абзацта «2470», «650», «1694» саннарны «2530», «659», «1710» саннар-биле солуур;

5) 3, 3-1, 4-7 капсырылгаларны чаа эдилге-биле номчуур.

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Кызыгаарлаттынган харыысалгалыг «Найырал» ниитилелге күрүне чиигелдезин бээриниң дугайында

2009 чылдың ноябрь 10 №564 Кызыл хоорай

2006 чылдың июль 26-да «Конкуренцияны камгалаар дугайында» №135-ФХ федералдыг хоойлу езугаар биче сайгарлыкчы чоруктуң субъектизи — кызыгаарлаттынган харыысалгалыг «Найырал» ниитилелди деткиир сорулга-биле, а ол ышкаш хуу-күрүне кады ажылдажылганың принциптеринге инвестицияларны тургузары-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. 10 чыл хуусаага күрүне өнчү-хөреңгизи – «Найырал» кинотеатрының Кызыл хоорайда, Кочетов кудумчузу, 45 дугаар бажың деп адресте турар оран-савазынга септелгени чорудуп, дериг-херекселдерни чаартырының байдалынга 20 млн. эвээш эвес рубль киирер байдалга хөлезиге берип, кызыгаарлаттынган харыысалгалыг «Найырал» ниитилелге күрүне (чиигелдезин) бээр.

2. «Найырал» кинотеатрын ажыглааны дээш чылда хөлези төлевириниң өртээн 2009 чылдың август 31-де №301/09 хөлезиниң рынок өртээн 30 хуу хемчээлдиг эвээжеп турар коэффициентизин санавышаан, немелде өртээнге үндүрүг чокка 1134 муң рубль кылдыр доктаадыр.

3. Тыва Республиканың Чер болгаш өнчү-хөреңги хамаарылгаларының яамызынга кызыгаарлыг харыысалгалыг «Найырал» ниитилел-биле хоойлуда тургускан чурум езугаар үстүнде адаан күрүне өнчүзүн хөлезиге бээриниң керээзин чарар.

4. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың июнь 26-да «Найырал» кинотеатрын хөлезиге дамчыдар дугайында» №399 доктаалын күш чок деп санаар.

5. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың май 16-да №613, 2009 чылдың май 21-де №212 доктаалдарынга өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың ноябрь 30 №587 Кызыл хоорай

Чонну ажылга хаара тудар ажылды Тыва Республиканың девискээриинге дээштиг организастаарын хандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың май 16-да «Тыва Республиканың Күрүнениң чонну ажылга хаара тудар агентилелиниң дугайында Дүрүмну болгаш ооң тургузуун бадылаар дугайында» №613 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 1 пунктуда:

а) «капсырылгаларны» деп сөстү «капсырылга» деп сөс-биле солуур;

б) «ооң тургузуун» деп сөстерни ап кааптар;

2) 2 пунктуну күжүн чидирген деп санаар.

2. Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың декабрь 30-деги «Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың май 16-да «Тыва Республиканың Күрүнениң чонну ажылга хаара тудар агентилелиниң дугайында Дүрүмну болгаш ооң тургузуун бадылаар дугайында» №613 доктаалынга өскерилгелер киирер дугайында» №112 доктаалынга өскерилгелерни 1 пунктуда пункт адаанда 1.1. пунктуну ап каары-биле өскерилгени киирер.

3. Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың май 21-деги «Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың май 16-дагы «Тыва Республиканың Күрүнениң чонну ажылга хаара тудар агентилелиниң дугайында Дүрүмну болгаш ооң тургузуун бадылаар дугайында» №613 доктаалынга өскерилгелер киирер дугайында» №212 доктаалынга өскерилгелерни 1 пунктуда 2,3 подпунктуну ап каары-биле өскерилгени киирер.

4. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

5. Бо доктаал Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Тыва Республиканың Күрүнениң чонну ажылга хара тудар агентилелиниң тургузуун бадылаан Чарлыының күштүг боот кирген хүнүнден эгелеп күштүг боот кирер.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың май 15-те №275 болгаш 2009 чылдың сентябрь 15-те №466 доктаалдарынга өскерилгелер киирер дугайында

2009 чылдың ноябрь 30 №588 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың май 15-те «Тыва Республиканың ортумак профессионал өөредилгезиниң удуртукчу болгаш педагогика ажылдакчыларынга Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шаңналдарын бадылаар дугайында» №275 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

а) адында «өөредилге» деп сөстүң соонда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

б) 1 пунктунуң ийиги абзазында «өөредилге» деп сөстүң соонда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

в) 2 пунктунуң ийиги абзазында «өөредилге» деп сөстүң соонда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

г) Тыва Республиканың ортумак профессионал өөредилгезиниң удуртукчу болгаш педагогика ажылдакчыларынга Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шаңналдарын тыпсырының дугайында Дүрүмге:

— адында «өөредилге» деп сөстүң соонда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

—1 пунктуда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

—2 пунктуда «өөредилге» деп сөстүң соонда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

—13 пунктуда «Тыва Республикадан» деп сөстерни ап кааптар;

д) ортумак профессионал өөредилгезиниң инновациялыг өөредилге программаларын, амгы үениң технологияларын болгаш төлевилелдерин идепкейлиг шиңгээдип ап турар эң эки педагогика ажылдакчыларынга Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шаңналдарын тыпсырының дугайында Дүрүмге:

—2 пунктуда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

—11 пунктуда «Тыва Республикадан» деп сөстерни ап кааптар;

е) ортумак профессионал өөредилгениң инновациялыг чурумда ажылдап турар өөредилге бөлүүнүң эң тергиин удуртукчузунга Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шаңналдарын тыпсырының дугайында Дүрүмге:

—10 пунктуда «Тыва Республикадан» деп сөстерни ап кааптар;

2. Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың сентябрь 15-те «2009 чылда Тыва Республиканың ортумак профессионал өөредилгезиниң удуртукчу болгаш педагогика ажылдакчыларынга Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шаңналдарын тыпсыр талазы-биле конкурстуң түңнелдериниң дугайында» №466 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

—а) «эге профессионал өөредилге» деп сөстерниң соонда атта «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

б) «өөредилге» деп сөстерниң соонда преамбулада «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

в) «өөредилге» деп сөстерниң соонда 2 пунктуда «Тыва Республика» деп сөстерни «Тыва Республикада» деп сөстер-биле солуур;

г) 3 пунктуга дараазында байдалдыг утканы немээр:

«—Куулар Галина Дуктуг-ооловна— ортумак профессионал өөредилгениң «Тываның көдээ ажыл-агыйтехникуму» күрүнениң федералдыг өөредилге албан чериниң ветеринария башкызы»;

д) өөредилге талазы-биле күрүне деткимчезиниң чамдык хемчээлдерин алыр сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шаңналдарын болгаш грантыларын тыпсыр талазы-биле база Тыва Республикадан кандидаттарны депшидер талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның чанында конкурс комиссиязының 2009 чылдың апрель 30-де протокол шиитпириниң капсырылгазында 2009 чылда Тыва Республикада эге болгаш ортумак профессионал өөредилгениң эң тергиин удуртукчу болгаш педагогика ажылдакчыларының конкурузунуң тиилекчилериниң даңзызының №2 таблицазында 5 позицияның соонга дараазында уткалыг 6 позицияны немээр:

6. Куулар Галина Дүктүг-ооловна	Ветеринария башкызы	Ортумак профессионал өөредилгениң «Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» күрүнениң федералдыг өөредилге албан чери

3. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

2009 чылда Тыва Республиканың Кызыл кожуунда Сукпактың девискээринден тудуг тууйбузу бүдүрер дой казып тывар сорулга-биле черниң байлаан ажыглаар эрге дээш аукцион эрттирер талазы-биле комиссияны тургузарының дугайында

2009 чылдың ноябрь 30 №590 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының 1992 чылдың февраль 21-де «Чер иштиниң байлааның дугайында» Хоойлузунуң 13.1 чүүлүн, 2004 чылдың декабрь 29-та «Геология шинчилелдеринге болгаш хөй-ниитиге нептереңгей ажыктыг казымалдарны казып тыварынга, а ол ышкаш Тыва Республикада казымал байлактарны казып тывары-биле холбашкан өске-даа сорулгаларга чер иштиниң байлааның участоктарын ажыглаар кылдыр бээриниң чурумунуң дугайында» №1105 УХ-1 Тыва Республиканың Хоойлузунуң 11 чүүлүн күүседир сорулга-биле, Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. 2009 чылда Тыва Республиканың Кызыл кожуунда Сукпактың девискээринден тудуг тууйбузу бүдүрер дой казып тывар сорулга-биле черниң байлаан ажыглаар эрге дээш аукционну эрттирер талазы-биле комиссияның капсырылгада кирген составын бадылаар.

2. Тыва Республиканың Кызыл кожуунда Сукпактың девискээринден тудуг тууйбузу бүдүрер дой казып тывар сорулга-биле черниң байлаан ажыглаар эрге дээш аукцион эрттирериниң чурумун болгаш негелделерин аукцион комиссиязы ажылдап кылыр.

3. Бо доктаалдың күүселдезинге контрольду Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызынга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 30-де №590 доктаалы-биле бадылаан

2009 чылда Тыва Республиканың Кызыл кожуунда Сукпактың девискээринден тудуг тууйбузу бүдүрер дой казып тывар сорулга-биле черниң байлаан ажыглаар эрге дээш аукцион эрттирер талазы-биле комиссияның составы

Долгар С.К. — Тыва Республиканың бойдус курлавырлары болгаш экология сайыды, даргазы;

Ондар Г. С-Д. — Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология сайыдының оралакчызы, дарганың оралакчызы;

Чертов А.А. — Тыва Республиканың бойдус курлавырлары болгаш экология яамызының кол специализи, секретары;

Глухов В.Г. — Кызыл кожуун чагыргазының даргазы (дугуржулга езугаар);

Ондар У.А. — Тыва Республиканың чер болгаш өнчү-хөреңги харылзаалар сайыдының оралакчызы;

Оюн Б.Д. — Тыва Республиканың экономика сайыдының оралакчызы;

Шабалинская Е.Д. — Чер иштиниң байлактарын ажыглаар талазы-биле Тыва Республика талазы-биле эргелелиниң начальниги (дугуржулга езугаар).

2010 чылда чуртталга шөлү база коммунал ачы-дуза төлевириниң республика стандарттарының дугайында

2009 чылдың ноябрь 30 №593 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чуртталга шөлүнүң кодекизиниң 159 чүүлүнге болгаш 2008 чылдың декабрь 18-те Россия Федерациязының Чазаанын «2009—2011 чылдарда чуртталга шөлүнүң болгаш коммунал ачы-дузазының төлевириниң федералдыг стандарттарының дугайында» №960 доктаалынга дүүштүр база Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының бюджеттеринче республика бюджединден тускайлаар бюджеттер аразының трансферттериниң хемчээлин тодарадыр сорулга-биле, Тыва Республиканың Чазаанын **доктаадыры болза:**

1. 2010 чылда чуртталга шөлү болгаш коммунал ачы-дуза төлевириниң дараазында республика стандарттарын тургузар:

чуртталга шөлүн тударынга болгаш септээринге база коммунал ачы-дузага экономика талазы-биле үндезилеттинген чарыгдалдарны хамаатыларның 100 хуу хемчээлдиг төлээр деңнелиниң республика стандарды;

чуртталга шөлү болгаш коммунал ачы-дуза дээш хамаатыларның өг-бүлениң каттышкан орулгазы 22 хуу хемчээлдиг болза, боттарының чарыгдалдарының эң үстүкү үлүүнүң республика стандарды.

2. 1 дөрбелчин метр нитти шөлдүг чурттаар оран-савага көргүзер чуртталга-коммунал ачы-дузаның айда үстүкү өртээниң болгаш Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының нитти шөлү 1 дөрбелчин метр чуртталга оран-савазының капитал септелгезиниң өртээниң капсырылгада кирген республика стандардын бадылаар.

3. 2008 чылдың октябрь 14-те Тыва Республиканың Чазаанын «2009 чылда чуртталга оран-савазы база коммунал ачы-дуза төлевириниң республика стандардының дугайында» №598 доктаалын 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп күжүн чидирген деп санаар.

4. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы 2010 чылда чуртталга шөлүнүң болгаш коммунал ачы-дузаның бадылаттынган республика стандарттарын хамаатыларның чамдык категорияларынга социал деткимчениң хемчеглерин көргүзеринге база чурттакчы чоннуң эвээш хандырылгалыг кезектеринге чуртталга-коммунал ачы-дузаны төлээринге субсидиялар санаарынга ажыглаар.

5. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазаанын Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың күрүне чагыын хевирлеп тургузар, чедирер болгаш күүседир адырга Тыва Республиканың төлээлеткен органнарының болгаш күрүне чагыкчыларының кады хөделиишкиннериниң Чурумунга өскерилгелер киирер дугайында

2009 чыл ноябрь 30 №591 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазаанын **доктаадыры болза:**

1. 2009 чылдың июль 10-да Тыва Республиканың Чазаанын № 343 доктаалы-биле бадылааны Тыва Республиканың күрүне чагыын хевирлеп тургузар, чедирер болгаш күүседир адырга Тыва Республиканың төлээлеткен органнарының болгаш күрүне чагыкчыларының кады хөделиишкиннериниң Чурумунга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 1.3 пунктунуң үшкү абзазынга:

«күрүне болгаш муниципалитет чагыкчылары» деп сөстерни «күрүне чагыкчылары болгаш муниципалитет чагыкчылары» деп сөстер-биле солуур;

«Россия Федерациязының бюджеттери» деп сөстерни «Россия Федерациязының субъектилериниң бюджеттери» деп сөстер-биле солуур;

2) 2,16 пунктуда «садыглажыышкын» деп сөстерни «азы өртектер тургусканың негээри» деп сөстер-биле солуур;

3) 3.11 пунктуну дараазында эдилге-биле парлаар:

«3.11. Төлээлеткен органның даалгазын езугаар конкурс, аукцион тиилекчилеринге азы өртектер тургусканының негелдезиниң тиилекчилеринге айыттынган садыглажыышкыннары азы өртектер тургусканының негелдезин эрттирип турганының үезинде тургускан протоколдарны, Тыва Республиканың күрүне контрактыларының төлевилелдерин дамчыдар.».

2. Бо доктаал ону албан езузу-биле парлаан хүнүнден эгелеп күштүг боол кирер.

Тыва Республиканың Чазаанын Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ СОҢГУЛДА КОМИССИЯЗЫНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

Бии-Хем кожууннуң девискээр соңгулда комиссиязының кежигүнү хүлээлгелеринден хостаарының дугайында

2009 чылдың декабрь 3 №100/398-5 Кызыл хоорай

«Чаңгыс демниг Россия» политиктиг партияның Тыва девискээр салбырының депшиткени, Бии-Хем кожууннуң девискээр соңгулда комиссиязының бадылаар эргелиг кежигүнү А.С. Симашовтуң киирген билдириишкинин өөренип көргеш, «Россия Федерациязының хамаатыларының соңгулда эргелериниң болгаш референдумга киржир эргезиниң кол магадылалдарының дугайында» Федералдыг хоойлунуң 29 чүүлүнүң 6 пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының **доктаадыры болза:**

1. 1954 чылда төрүттүнген Александр Сергеевич Симашовту Бии-Хем кожууннуң девискээр соңгулда комиссиязының бадылаар эргелиг кежигүнү хүлээлгелеринден хостаар.

2. Бо доктаалды республиканың «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарынга парлаар.

Чаа-Хөл кожууннуң девискээр соңгулда комиссиязының кежигүнү хүлээлгелеринден хостаарының дугайында

2009 чылдың декабрь 3 №100/399-5 Кызыл хоорай

Чаа-Хөл кожууннуң девискээр соңгулда комиссиязының бадылаар эргелиг кежигүнү Л.Н. Сагаан-оолдуң киирген билдириишкинин өөренип көргеш, «Россия Федерациязының хамаатыларының соңгулда эргелериниң база референдумга киржир эргезиниң кол магадылалдарының дугайында» Федералдыг хоойлунуң 29 чүүлүнүң 6 пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының **доктаадыры болза:**

1. 1953 чылда төрүттүнген Лариса Норбуевна Сагаан-оолду Чаа-Хөл кожууннуң девискээр соңгулда комиссиязының бадылаар эргелиг кежигүнү хүлээлгелеринден хостаар.

2. Бо доктаалды республиканың «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарынга парлаар.

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының даргазы Б.Д.ОНДАР.
Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының секретары М.Ш.САМБАЛА.

ДЫҢНАДЫГ

Кызыл хоорайның, Барыын-Хемчик, Таңды, Бии-Хем, Чаа-Хөл кожууннарның девискээр соңгулда комиссияларының кежигүннериниң бүрүн эргелериниң хуусаазындан эрте доозулганы-биле Тыва Республиканың соңгулда комиссиязы Россияның Күрүне Думазынга, Тыва Республиканың Улуг Хуралының палаталарынга, Кызыл хоорайның, Барыын-Хемчик, Таңды, Бии-Хем, Чаа-Хөл кожууннарның Төлээлекчилер хуралдарынга депутат мандаттарны хуваарынга киржиринге чөпшээрелдиг кандидаттар даңзыларын идип үндүрген политиктиг партияларга, хөй-нитти каттыжыышкыннарынга Кызыл хоорайның (шиитпирлеп бадылаар эргелиг беш кежигүн), Барыын-Хемчик (шиитпирлеп бадылаар эргелиг чаңгыс кежигүн), Таңды (шиитпирлеп бадылаар эргелиг ийи кежигүн), Бии-Хем (шиитпирлеп бадылаар эргелиг үш кежигүн), Чаа-Хөл (шиитпирлеп бадылаар эргелиг чаңгыс кежигүн) девискээр соңгулда комиссияларының составының кезиин немей тургузар талазы-биле саналдарны хүлээп ап эгелээниниң дугайында дыңнадып тур.

Кызыл хоорайның, Барыын-Хемчик, Таңды, Бии-Хем, Чаа-Хөл кожууннарның девискээр соңгулда комиссияларының кежигүннериниң составынче саналдарны бо дыңнадыг парлаттынган хүнүнден эгелээш, 30 хонук дургузунда дараазында адреске киирер: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Чульдум кудумчузу, 18, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы, каб. 210, телефону (39422) 2-10-09.

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы.

Тыва Республиканың Улуг Хуралының депутаттарының соңгулдаларын, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органнарының депутаттарының болгаш көдээ черлерниң баштыңнарының соңгулдаларын база 2010 чылда соңгулда хоойлужудулгазының айтырыгларын чырыдар талазы-биле массалыг информация чепсектеринге эң эки материал дээш республика конкурузунуң дугайында

2009 чылдың декабрь 3 №100/402-5 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы О.В. Фортунаның информациязын дыңнааш база Тыва Республиканың Улуг Хуралының депутаттарының соңгулдаларын, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органнарының депутаттарының болгаш көдээ черлерниң баштыңнарының соңгулдаларын база 2010 чылда соңгулда хоойлужудулгазының айтырыгларын чырыдар талазы-биле массалыг информация чепсектеринге эң эки материал дээш республика конкурузунуң дугайында Дүрүмнү чугаалажып көргеш, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Улуг Хуралының депутаттарының соңгулдаларын, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органнарының депутаттарының болгаш көдээ черлерниң баштыңнарының соңгулдаларын база 2010 чылда соңгулда хоойлужудулгазының айтырыгларын чырыдар талазы-биле массалыг информация чепсектеринге эң эки материал дээш республика конкурузун 2010 чылда эрттирер.

2. Тыва Республиканың Улуг Хуралының депутаттарының соңгулдаларын, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органнарының депутаттарының болгаш көдээ черлерниң баштыңнарының соңгулдаларын база 2010 чылда соңгулда хоойлужудулгазының айтырыгларын чырыдар талазы-биле массалыг информация чепсектеринге эң эки материал дээш республика конкурузунуң дугайында Дүрүмнү (капсырылганы кошкан) бадылаар.

3. Республика конкурузун эрттирериниң чарыгдалын соңгулдалар болгаш референдумнар организастакчыларының профессионал белеткелин болгаш 2010 чылда Тыва Республикага соңгукчуларның эрге-хоойлу өөредилгезин бедидер талазы-биле хемчеглерни боттандырар кылдыр федералдыг бюджеттиң тускайлаан акша-хөреңгизиниң күсели-биле дуглаар.

4. Конкурс комиссиязының «Тываның Журналистер эвилели» хөй-нитти регион организациязы-биле дугуруштунган составын 2010 чылдың январь 15-тен орайтатпайн бадылаар.

5. Бо доктаалды республиканың «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарынга парлаар.

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының даргазы Б.Д.ОНДАР.
Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының секретары М.Ш.САМБАЛА.

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының 2009 чылда декабрь 3-те № 100/402-5 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың Улуг Хуралының депутаттарының соңгулдаларын, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органнарының депутаттарының болгаш көдээ черлерниң баштыңнарының соңгулдаларын база 2010 чылда соңгулда хоойлужудулгазының айтырыгларын чырыдар талазы-биле массалыг информация чепсектеринге эң эки материал дээш республика конкурузунуң дугайында

ДҮРҮМ

Соңгулда кампанияларының белеткелиниң чорудулгазының болгаш оларны эрттирип турарының дугайында соңгукчуларга долу болгаш шын медээлерни бээр, соңгулда хоойлужудулгазын ажыглаарының айтырыгларын тайылбырлаар сорулга-биле Тыва Республиканың соңгулда комиссиязы «Тываның Журналистер эвилели» хөй-нитти регион организациязы-биле кады Тыва Республиканың Улуг Хуралының депутаттарының соңгулдаларын, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органнарының депутаттарының болгаш көдээ черлерниң баштыңнарының соңгулдаларын база 2010 чылда соңгулда хоойлужудулгазының айтырыгларын чырыдар талазы-биле массалыг информация чепсектеринге эң эки материал дээш республика конкурузун эрттирип турар.

Конкурсту эрттиреринин негелделери

1. Конкурска киирген материалдар демократияны, ажык-чарлыг чорукту болгаш соңгулдаларның ажык болурунче, Тыва Республиканың хамаатыларынга соңгулда эргелериниң болгаш соңгулда чорудулгазының айтырыгларының талазы-биле эрге-хоойлу билиглерин чедиреринче угландырган болгаш боттарының эргелерин идепкейлиг ажыглаарынче соңгукчуларны көдүрер, бадылаашкын үезинде күзелин билдилиг илередиринге идиг бээр ужурлуг.

2. Конкурстуң эртип турар үезинде (2010 чылдың февраль 1-ден ноябрь 30-ге чедир) бо Дүрүмнүң 1 пунктузунуң негелделеринге дүүштүр бөлүк материалдарны чырыкче үндүрген журналистер конкурска киржирлер.

Конкурска материалдарны «Тываның Журналистер эвилели» хөй-нитти регион организациязы, солуннарның редколлегиялары болгаш журналистер коллективтери, телерадиокомпания, а ол ышкаш Тыва Республиканың хоорайларда болгаш кожууннарда соңгулда комиссиялары киирерлер.

3. Парлаттынган материалдарны, аудио-видео-бижимелдерни авторларының дугайында эргежок чугула медээлер-биле катай «Тываның Журналистер эвилели» хөй-нитти регион организациязының даргазы Х.О. Ооржакче (667000, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, 100, офис №4, харылзажыр телефону 3-34-12) конкурс комиссиязы сайгарып көөр болгаш үнелел бээр кылдыр 2010 чылдың декабрь 1-ге чедир киирер.

4. Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы биле «Тываның Журналистер эвилели» хөй-нитти регион организациязының демнежип тургаш тургусканы Конкурс комиссиязы тиилекчилерни 2010 чылдың декабрь 13-ке чедир илередир.

5. Конкурстуң тиилекчилерин тыпсырыбиле дараазында шаңналдарны тургускан:

хүннүң үнер парлалгага үнген эң эки материал дээш:

бир бирги шаңнал—10 муң рубль;
бир ийиги шаңнал—8 муң рубль;
бир үшкү шаңнал—5 муң рубль;
үш мактал шаңналдар—2-2 муң рубль;

электроннуг МИЧ-ке эң эки материал дээш:

бир бирги шаңнал—10 муң рубль;
бир ийиги шаңнал—8 муң рубль;
бир үшкү шаңнал—5 муң рубль;
үш мактал шаңналдар—2-2 муң рубль.

6. Шаңналды авторлар коллективинге тывыскан таварылгада шаңнал акшаның түңү улгатпас, ону Россия Федерациязының Негелде кодекизиниң 1059 чүүлүнүң 2 пунктузунуң негелделерин езугаар авторлар коллективиниң кежигүннеринге үлээр.

7. Шаңналды Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы Конкурс комиссиязының шиитпирин барымдаалап тыпсыр.

Конкурстуң тиилекчилерин байырлыг байдалга, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының, «Тываның Журналистер эвилели» хөй-нитти регион организациязының болгаш массалыг информация чепсектериниң төлээлери киржип турда шаңнаар.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ТАРИФТЕР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ АЛБАНЫНЫҢ ДОКТААЛЫ

2010 чылда электри энергиязынга тарифтер доктаадып тургузарының дугайында

2009 чылдың декабрь 25 № 46 Кызыл хоорай

1995 чылдың апрель 14-те «Электри болгаш чылыг энергиязынга тарифтерниң күрүне өйлээшкининиң дугайында» №41 Федералдыг хоойлузунга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады), 2004 чылдың февраль 26-да Россия Федерациязының Чазааның «Россия Федерациязынга электри болгаш чылыг энергиязынга хамаарыштыр өртек доктаадып тургузарының дугайында» №109 доктаалынга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады) база Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының Баштаар чериниң 2009 чылдың декабрь 25-те №16 протокол шиитпиринге үндезилээш, Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының **доктаадыры болза:**

1. Тарифтерни 1,2,3 капсырылгалар езугаар доктаадып тургузар болгаш күштүг болдуруп киирер.

2. Бо доктаалдың 1 пунктузунда доктаадып тургустунган тарифтер 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп күштүг боол кирер.

Тарифтер талазы-биле албанның удуртукчузу Е.В. КАРАТАЕВА.

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының 2009 чылдың декабрь 25-те №46 доктаалынга 1-ги капсырылга

«Тываэнергосбыт» ААН-ның хереглекчилерге берип турар электри энергиязының тарифтери

№	Көргүзүү (тарифтерни ставкалар аайы-биле болгаш хонуктуң зоналары-биле аңгылааны)	Хемчээл едициназы	Напряжение диапозону			
			ВН	СН-1	СН-П	НН
1	2	3	4	5	6	7
1	**Бааза болур хереглекчилер (тарифтер НӨҮ чок көргүстүнген)**					
1.1	**Чаңгыс ставкалыг тариф: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
1.1.1	Электроэнергияның (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
1.1.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевирлери	Руб/МВтч				
1.2	**Ийи ставкалыг тариф**					
1.2.1.	**— күчү дээш ставка, ооң иштинде**	Руб/МВтч-айда				
1.2.1.1.	Күчүнүң ортумак өртээ	Руб/МВтч-айда				
1.2.1.2.	Электри четкилерин тутканы дээш ставка	Руб/МВтч-айда				
1.2.2.	**— Энергия дээш ставка, ооң иштинде**	Руб/МВтч				
1.2.2.1.	Электроэнергияның ортумак өртээ	Руб/МВтч				
1.2.2.2.	Электри четкилеринде технологтуг чарыгдалдар (чидириглер) төлевириниң ставказы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
1.3.	**Хонуктуң зоналарының аайы-биле аңгылаан тарифтери**					
1.3.1.	**— дүнеки зона: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
1.3.1.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
1.3.1.2.	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
1.3.2	**— кидин түлүү арай элек зона: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
1.3.2.1.	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
1.3.2.2.	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
1.3.3	**— кидин түлүк зона: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
1.3.3.1.	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
1.3.3.2.	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2	**Өске хереглекчилер (тарифтерни НӨҮ чокта айыткан)**					
2.1	**Чагыг киирген күчүнү ажыглаарын шактар аайы-биле хувааганының чаңгыс ставкалыг тариф**					
2.1.1	**7001-ден болгаш оон өру**	Руб/МВтч				
2.1.1.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.1.1.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.1.2	**6001-ден 7000 шак чедир: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.1.3.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.1.3.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.1.3	**5001-ден 6000 шак чедир: ооң иштинде**	Руб/МВтч	1907,00	2296,00	2504,00	2421,82
2.1.3.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч	365,38	365,38	365,38	365,38
2.1.3.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч	1541,62	1930,62	2138,62	2056,44
2.1.4	**4001-ден 5000 шак чедир: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.1.4.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.1.4.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.1.5	**3001-ден 4000 шак чедир: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.1.5.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.1.5.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.1.6	**2000-дан 3000 шак чедир: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.1.6.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.1.6.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.1.7	**2000-дан эвээш шак: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.1.7.1	Электри энергиязының (күчүнүң) ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.1.7.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.2	**Ийи ставкалыг тариф**					
2.2.1	**— күчү дээш ставка, ооң иштинде**	Руб/МВтч-айда	x	x	x	x
2.2.1.1	Күчүнүң ортумак өртээ	Руб/МВтч-айда	98663,51	98663,51	98663,51	98663,51
2.2.1.2	Электри четкилерин тудары дээш ставка	Руб/МВтч-айда	649574,64	803930,20	676280,71	570947,06
2.2.2	**— Энергия дээш ставка**	Руб/МВтч	x	x	x	x
2.2.2.1	Электроэнергияның ортумак өртээ	Руб/МВтч	172,55	172,55	172,55	172,55
2.2.2.2	Электри четкилеринге технологтуг чарыгдалдар (чидириглер) дээш төлевир ставказы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч	125,88	160,17	194,46	228,75
2.3.	**Хонуктуң зоналарынга хувааган тарифтер**					
2.3.1	**— дүнеки зона: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.3.1.1	Электроэнергияның ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.3.1.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.3.2	**— кидин түлүү арай элек зона: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.3.2.1	Электроэнергияның ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.3.2.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				
2.3.3	**—кидин түлүк зона: ооң иштинде**	Руб/МВтч				
2.3.3.1	Электроэнергияның ортумак өртээ	Руб/МВтч				
2.3.3.2	Дамчыдылга ачы-дузазы, чедирикчиге магадылаан саарылга немелдези, инфраструктура төлевири	Руб/МВтч				

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының 2009 чылдың декабрь 25-те №46 доктаалынга 2-ги капсырылга

Чурттакчы чонга болгаш чурттакчы чоннуң категориязынга деңнештирген хереглекчилерге электри энергиязының Тыва Республика талазы-биле тарифтери

№	Көргүзүү (тарифтерни ставкалар аайы-биле болгаш хонуктуң зоналары-биле аңгылааны)	Хемчээл едициназы	Напряжение диапозону			
			ВН	СН-1	СН-П	НН
1	2	3	4	5	6	7
1	**Чурттакчы чон (тарифтер НӨҮ-биле кады көргүстүнген)**					
1.1.	**Хоорай черлерде, доктааттынган чурум езугаар стационарлыг газ плиталары-биле дериттинген бажыңнарда чурттап турар чурттакчы чон**					
1.1.1	Чаңгыс ставкалыг тариф	Руб/кВт.ч				1,98
1.1.2	Чаңгыс ставкалыг тариф*	Руб/кВт.ч				1,98
1.1.3	Чаңгыс ставкалыг тариф	Руб/кВт.ч				

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ТАРИФТЕР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ АЛБАНЫНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

(Уланчызы. Эгези 7-ги арында).

1.2.2	**Хонуктуң зоналарынга хувааган тариф**		
	Хүндүскү зона	Руб/кВт.ч	
	Дүнеки зона	Руб/кВт.ч	
1.2	**Хоорай черлерде, доктааттынган чурум езугаар стационарлыг электри плиталары-биле болгаш (азы) электри-биле одаар херекселдер-биле дериттинген бажыңнарда чурттап турар чурттакчы чон**		
1.2.1	Чаңгыс ставкалыг тариф	Руб/кВт.ч	1,39
1.2.2	**Хонуктуң зоналарынга хувааган тариф**		
	Хүндүскү зона	Руб/кВт.ч	
	Дүнеки зона	Руб/кВт.ч	
1.3	Көдээ черлерде чурттап турар чурттакчы чон		
1.3.1	Чаңгыс ставкалыг тариф	Руб/кВт.ч	1,39
1.3.2	**Хонуктуң зоналарынга хувааган тариф**		
	Хүндүскү зона	Руб/кВт.ч	
	Дүнеки зона	Руб/кВт.ч	
2.	**Чурттакчы чонга деңнештирген хереглекчилер**		
2.1.	Чаңгыс ставкалыг тариф*	Руб/кВт.ч	1,98
2.2.	Чаңгыс ставкалыг тариф * **	Руб/кВт.ч	1,39
2.3.	**Хонуктуң зоналарынга хувааган тариф**		
	Хүндүскү зона	Руб/кВт.ч	
	Дүнеки зона	Руб/кВт.ч	

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының 2009 чылдың декабрь 25-те №46 доктаалынга 3-кү капсырылга

Электри энергиязын дамчыдар талазы-биле ачы-дуза көргүзүп турар ук организацияларның бодунуң ийикпе, азы хоойлу езугаар өске үндезинге өнчүзү болуп турар четкилеринге чидириглерни дуглаар сорулга-биле ону садып ап турар организацияларга тарифтер (тарифтерни НӨҮ чокка көргүскен)

№	Организацияның ады	Чаңгыс ставкалыг тариф
		Руб/МВт.ч
1	2	3
1	«Тываэнерго» ААН	365,38

2010 чылда электри энергиязын магадылап турар чедирикчиге саарылга немелдезин доктаадып тургузарының дугайында

2009 чылдың декабрь 25 №48 Кызыл хоорай

1995 чылдың апрель 14-те «Электри болгаш чылыг энергиязынга тарифтерниң күрүне өйлээшкининиң дугайында» №41 Федералдыг хоойлузунга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады), 2004 чылдың февраль 26-да Россия Федерациязының Чазааның «Россия Федерациязынга электри болгаш чылыг энергиязынга хамаарыштыр өртек доктаадып тургузарының дугайында» №109 доктаалынга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады) база Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының Баштаар чериниң 2009 чылдың декабрь 25-те №16 протокол шиитпиринге үндезилээш, Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының **доктаадыры болза:**

1. Тарифтерни 1 капсырылга езугаар доктаадып тургузар болгаш күштүг болдуруп киирер.

2. Бо доктаалдың 1 пунктузунда доктаадып тургустунган тарифтер 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп күштүг бооп кирер.

Тарифтер талазы-биле албанның удуртукчузу Е.В. Каратаева.

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының 2009 чылдың декабрь 25-те №48 доктаалынга 1-ги капсырылга

Электри энергиязын магадылап турар чедирикчиге саарылга немелдези

№	Россия Федерациязының субъектизинде организацияның ады	Саарылга немелдези		
		«Чурттакчы чон» деп тариф бөлүү	«Чурттакчы чон» деп тариф бөлүүнүң хереглекчилеринден аңгыда бүгү тариф бөлүктериниң хереглекчилери	
			Электроэнергия единицазы дээш	Чедирер черде
		Руб/мВт.ч	Руб/мВт.ч	Руб/чедирер чер
1	2	3	4	5
1	«Тываэнерго саарылга» ААН	84,41	84,41	

2010 чылда Тыва Республиканың четкилерин дамчыштыр электри энергиязын дамчыдар талазы-биле ачы-дузаның чаңгыс аай (котел) тарифтерин доктаадып тургузарының дугайында

2009 чылдың декабрь 25 №47 Кызыл хоорай

1995 чылдың апрель 14-те «Электри болгаш чылыг энергиязынга тарифтерниң күрүне өйлээшкининиң дугайында» №41 Федералдыг хоойлузунга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады), 2004 чылдың февраль 26-да Россия Федерациязының Чазааның «Россия Федерациязынга электри болгаш чылыг энергиязынга хамаарыштыр өртек доктаадып тургузарының дугайында» №109 доктаалынга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады) база Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының Баштаар чериниң 2009 чылдың декабрь 25-те №16 протокол шиитпиринге үндезилээш, Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының **доктаадыры болза:**

1. Тарифтерни 1 капсырылга езугаар доктаадып тургузар болгаш күштүг болдуруп киирер.

2. Бо доктаалдың 1 пунктузунда доктаадып тургустунган тарифтер 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп күштүг боор кирер.

Тарифтер талазы-биле албанның удуртукчузу Е.В. Каратаева.

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының 2009 чылдың декабрь 25-те №47 доктаалынга 1-ги капсырылга

2010 чылда Тыва Республиканың четкилерин дамчыштыр электри энергиязын дамчыдар талазы-биле ачы-дузаның чаңгыс аай (котел) тарифтери

№	Көргүзүү	Хемчээл единицазы	Напряжение диапозону			
			ВН	СН-1	СН-П	НН
1	2	3	4	5	6	7
	Электри энергиязының (күчүнүң) хереглекчилериниң тариф бөлүктери					
1	**Чаңгыс ставкалыг тариф**	Руб/МВт.ч	1456,09	1845,09	2053,09	1272,13
2	**Ийи ставкалыг тариф**					
2.1.	-электри четкилериң тутканы дээш ставка	Руб/МВт.-айда	649574,64	803930,20	676280,71	570947,06
2.2.	-электри четкилеринге технологтуг чарыгдалдар (чидириглер) төлевириниң ставказы	Руб/МВт.-айда	18509,97	33889,64	37889,56	72430,69

2010 чылда электри энергиязын (күчүлерни) бүдүрерин база үүрмектеп садар рынокка чедирерин ажыглап турар электри станцияларынга бүдүрген электри энергиязынга (күчүге) тарифтерни доктаадып тургузарының дугайында

2009 чылдың декабрь 25 №49 Кызыл хоорай

1995 чылдың апрель 14-те «Электри болгаш чылыг энергиязынга тарифтерниң күрүне өйлээшкининиң дугайында» №41 Федералдыг хоойлузунга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады), 2004 чылдың февраль 26-да Россия Федерациязының Чазааның «Россия Федерациязынга электри болгаш чылыг энергиязынга хамаарыштыр өртек доктаадып тургузарының дугайында» №109 доктаалынга (сөөлүндеги өскерилгелер-биле кады) база Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының Баштаар чериниң 2009 чылдың декабрь 25-те №16 протокол шиитпиринге үндезилээш, Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының **доктаадыры болза:**

1. Тарифтерни 1 капсырылга езугаар доктаадып тургузар болгаш күштүг болдуруп киирер.

2. Бо доктаалдың 1 пунктузунда доктаадып тургустунган тарифтер 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп күштүг боор кирер.

Тарифтер талазы-биле албанның удуртукчузу Е.В. Каратаева.

Тыва Республиканың Тарифтер талазы-биле албанының 2009 чылдың декабрь 25-те №49 доктаалынга 1-ги капсырылга

№	Россия Федерациязының субъектизинде организацияның ады	Ийи ставкалыг тариф		Ийи ставкалыг тариф
		Электри күчүзү дээш ставка	Электри энергиязының ортумаа-биле санаан өртээ	
		Руб/мВт.ч	Руб/мВт.ч	Руб/мВт.ч
1	2	3	4	5
1	«Кызыл ЧЭТ» ААН			1100,98

БУХГАЛТЕРЛЕРНИҢ КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ!

«Аудит-профи» ААН «Контур-Экстерн» программазын езугаар курска, а ол ышкаш Пенсия фондузунче 2009 чылдың дадывырларын шын санаарынга болгаш дужаар отчеттуң майыктарын долдурарынга өөредири-биле дыңнакчыларны чалап тур. Курсту дооскан соонда херечилелди тыпсыр. Өртээ 800 рубль.

Телефоннар: 2-20-30, 2-29-68.

Төрүттүнген хүнүңер-биле!

Чөөн-Хемчик кожууннуң Хөндергей сумузунда хөй чылдарда башкылап ажылдап чоруур бистиң эргим киживис, Тыва Республиканың алдарлыг башкызы **Кызыл-оол Базырович ТҮЛҮШ** Чаа чыл уткуштур 70 харлаар. Ынчангаш ачавыска төрүттүнген хүнүн тавартыштыр байыр чедирбишаан, каң дег кадыкшылды, аас-кежикти, узун назынны күзедивис.

Ажы-төлүнден.

ДЫҢНАДЫГ

Бии-Хем кожуун чагыргазының чер болгаш өнчү-хөреңги хамаарылгаларының килдизинче Россия Федерациязының хамаатызы Денис Вячеславович Чойгал Тыва Республика Бии-Хем кожуун, Туран хоорай, Красноармейская кудумчузу (аэропорт артында) деп адресте турар (адрес аайы-биле айыттынган) чурттакчылыг черниң черинден ниити шөлү 1500 дөрбелчин метр чер участогун хуу чуртталга бажыңын тудуп алыры-биле үш чыл хуусаада арендага бээрин дилээн билдириишкинни киирген.

Бии-Хем кожуун чагыргазының чер болгаш өнчү-хөреңги хамаарылгаларының килдизи күштүг болуп турар хоойлужудулга езугаар бо медээни чарлаанындан бээр 30 хонук дургузунда бо билдириишкинге хамаарыштыр бижимел билдириишкиннерни болгаш бо билдириишкинге удурланыышкынны хүлээп алыр.

Чер болгаш өнчү-хөреңги хамаарылгаларының килдизиниң начальниги Б.В. КҮЖҮГЕТ.

ТАЙЫЛБЫР

«Шын» солуннуң 108 дугаарында 4-5 арыннарында «Сүт-Хөл кожуун күш-ажыл рыногунда» деп материалды Сүт-Хөл кожуунда чурттакчы чонну ажылга хаара тудар төптүң (ЧАХТ) директору Ховалыг Дамдынчапович Сарыгларның, 117 дугаарлыг «Шын» солунда «Хуу сайгарлыкчылар ярмарказы» деп материалды Шолбан Монгуш Бии-Хем кожуунда ЧАХТ директору Мира Дадар-ооловна Ондарның дузазы-биле белеткээн.

Дараазында 122 дугаарлыг «Шын» солунда «Сорулга — шын чарып, ажыктыг ажыглаар», 137 дугаарлыг «Шын» солунда «Ак чемден эгелээш, ары чигиринге чедир, 148 дугаарлыг «Шын» солунда «Эгидилге чок дузаламчыны боттуг шиңгээдир», 149 дугаарлыг «Шын» солунда «Деткимче кайы хирел, харыысалга база ол хире» деп материалдарны Барыын-Хемчик кожуунда ЧАХТ директору А.Араптанның, Улуг-Хем кожуунда ЧАХТ директору В.Макал-оолдуң, Өвүр кожуунда ЧАХТ директору В.Саттың, Чаа-Хөл кожуунда ЧАХТ директорунуң хүлээлгезин күүседип турар С.Тюлюштуң деткимчези болгаш берген медээлериниң дузазы-биле бижээн.

ШЫН Индекс 667000. Кызыл хоорай, Красноармейская, 100.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа.
Кол редактор С.С.МОНГУШ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор—2-01-35, редакторнуң оралакчызы — 2-19-87, тел: факс (394-22) 2-17-94, бухгалтерия — 2-17-91, e-mail:shyntuva@mail.ru

КИЛДИСТЕР: ниитилел-политиктиг килдис—2-18-10, культура, өөредилге — 2-03-88, чагаа — 2-17-09, көдээ ажыл-агый, очулга — 2-03-87, үлетпүр — 2-40-77. Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар.

Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 2 ама.

Тираж 8305. Чагыг 154. Номерни парлалгаже дужааганы: график езугаар — 21.00, херек кырында — 18.00.

АГАР САНЫВЫС: № 40703810400000010000 Б ОАО Банк "Тувакредит", Кызыл ИНН—1701008465; корр сч 30101810600000000729 БИК 049304729.

Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчыдылга болгаш массалыг коммуникациялар херектериниң талазы-биле яамызының Ортаакы Сибирьде регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» солунну 2004 чылдың май 14-те эде бүрүткээн.

Херечилелдиң дугаары — ПИ № 16-0510. Индекс 11530, 31730.

ТР-ниң «Тываполиграф» Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинге парлаан. (Кызыл, Щетинкин-Кравченко, 1).

Солунда парлаттынган материалдарның авторларының бодалдары редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттынган саннары болгаш өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш авторлар боттары харыылаар.